

FOKUSNE SKUPINE

Splošna metodologija za sestavo in vodenje fokusnih skupin

Metoda fokusnih skupin je kvalitativna metoda za raziskovanje, s katero odkrivamo odnose med udeleženci, njihova mnenja in poglede v zvezi z določeno temo. V našem primeru je cilj fokusnih skupin odkrivanje oblik upravljanja pobud javno-zasebnega partnerstva s posebnim poudarkom na a) najboljših praksah za učinkovito usklajevanje dejavnosti javnih in zasebnih partnerjev in b) področjih, na katerih se lahko izvajajo bodoči projekti. Fokusno skupino vodi usposobljen mentor na podlagi programa, ki predvideva vrsto vprašanj. Srečanj se ponavadi hkrati udeleži od 6 do 8 intervjuvancev. Na srečanjih prisostvuje tudi opazovalec (predstavnik projektnega partnerja), ki analizira odnose v skupini. Fokusne skupine so sestavljene tako:

- ▣ vsaj 3-4 udeležencev, ki predstavljajo javne organe;
- ▣ vsaj 1 udeleženec predstavlja strokovnjake za nepremičnine;
- ▣ vsaj 2 udeleženca predstavljata podjetnike/investitorje.

Udeleženci se izberejo na podlagi specifičnih lastnosti, ki predpostavljajo določeno mero homogenosti glede na psihološke, krajevne in značajske značilnosti. Obenem morajo biti udeleženci tudi sposobni vzpostavljati stike z drugimi člani skupine. Poglavitno je, da so udeleženci pripravljeni sodelovati in da srečanja jemljejo resno.

Srečanje traja približno dve uri.

Cilji srečanj fokusnih skupin

CILJNE INTERESNE SKUPINE IN NJIHOVE POTREBE

- ▣ Ugotavljanje ciljnih interesnih skupin in izbira ustreznih komunikacijskih sredstev
- ▣ Preverjanje, ali zainteresirane stranke poznajo socialne in gospodarske razmere interesnega območja ter pristope, s katerimi se te razmere analizirajo

PODROČJA DELOVANJA V PRETEKLOSTI IN DANES

- ▣ Preverjanje nivoja poznavanja preteklih ali sedanjih investicijskih projektov na interesnem področju
- ▣ Kartiranje investicijskih projektov na interesnem področju (s posebnim poudarkom na novogradnjah ali prenovi obstoječih gradbenih objektov.)

PREDNOSTNA PODROČJA DELOVANJA

- ▣ Ugotavljanje prednosti in možnosti, ki jih investicijski projekti nudijo na interesnem področju
- ▣ Ugotavljanje šibkih točk in nevarnosti pri investicijskih projektih na interesnem področju
- ▣ Ugotavljanje možnosti za investicije na področju javnih del ter možnosti gradnje na območju delovanja (s posebnim poudarkom na novogradnjah ali prenovi obstoječih gradbenih objektov)

SODELOVALNA OMREŽJA

- ▣ Ugotavljanje preteklih, sedanjih in potencialnih sodelovalnih omrežij med javnimi ustanovami (občine, regije) za skupno promocijo območja
 - ▣ Ugotavljanje, v kolikšni meri krajevne oblasti in prebivalci podpirajo projekte, ki nudijo možnosti za socialne in ekonomske spremembe
 - ▣ Ugotavljanje preteklih, sedanjih in potencialnih oblik sodelovanja s študijskimi in raziskovalnimi centri
- ### IZBIRA PARTNERJEV
- ▣ Ugotavljanje sposobnosti in znanj predstavnikov javne uprave ter znanja, ki ga lahko nudijo zunanji sodelovalci
 - ▣ Ugotavljanje ključnih problematik, s katerimi se lahko srečajo potencialni investitorji pri projektih javno-zasebnega partnerstva na področju javnih del
 - ▣ Ugotavljanje prednosti in slabosti, ki jih projekti javno-zasebnega partnerstva prinašajo javnim in zasebnim partnerjem
 - ▣ Ugotavljanje najboljših oblik sodelovanja med javnimi in zasebnimi partnerji

▯ Ugotavljanje znanj, ki jih javni partnerji iščejo pri zasebnih partnerjih
PREVERJANJE, V KOLIKŠNI MERI ZAINTERESIRANE STRANKE POZNAJO CILJE PROJEKTA PROFILI

Temeljne značilnosti fokusnih skupin

Za raziskovanje s pomočjo fokusnih skupin so značilni sledeči temeljni elementi:

- ▯ *Skupina udeležencev*
- ▯ *Medsebojno sodelovanje v skupini*
- ▯ *Prisotnost moderatorja*

Moderator, ki ne sodi v skupino, nadzoruje medsebojne odnose med udeleženci in v skupini išče odgovore v funkciji zastavljenih ciljev

- ▯ *Vprašalnik*

Vprašalnik je dokument, na osnovi katerega se razvija razprava med srečanji fokusnih skupin. Dokument se lahko dopolnjuje. Ni nujno, da razprava sledi vrstnemu redu točk, zato da se prepreči izkrivljanje rezultatov zaradi togega upoštevanja vrstnega reda tematik.

- ▯ *Prostor za srečanja*

Izberite prostor s premičnimi stoli in postavite jih v polkrog ali okrog mize, tako da se poudari istovetna vloga vseh udeležencev. Moderator se mora tako postaviti, da ga vsi vidijo. Temeljno načelo metodologije fokusnih skupin je dinamika medsebojnih odnosov v skupini, ki privedejo do rezultatov, katerih druge metode raziskovanja ne nudijo.

Vloga moderatorja v fokusnih skupinah je poglobljena.

Poleg moderatorja lahko na srečanju prisostvuje tudi opazovalec, ki analizira odnose v skupini in beleži svoja opažanja.

Moderator mora izpolnjevati sledeče pogoje:

- ▯ sposobnost vodenja raznolikih skupin, glede na značaj udeležencev;
 - ▯ sposobnost postavljanja provokativnih vprašanj;
 - ▯ sposobnost vključevanja udeležencev, ki govorijo malo ali manj od drugih;
 - ▯ nepristranskost do predlaganih zamisli in rešitev;
 - ▯ sposobnost ohranjanja sproščenega vzdušja v skupini, zato da ne pride do konfliktov
- Vloga voditelja fokusnih skupin ni reševanje problemov .

Namen srečanj fokusnih skupin je ta, da udeleženci predlagajo rešitve.

Faze izvajanja

Srečanje fokusne skupine poteka po štirih glavnih fazah:

1. Začetna faza, "Ogrevanje" – to je najboljčutljivejša faza in vpliva na uspeh srečanja. Večkrat se zgodi, da so udeleženci do moderatorja in opazovalca nezaupljivi in jih dojemajo kot vsiljive. V ta namen je priporočljivo, da se med srečanji vzpostavi prijateljsko in sproščeno vzdušje. Nato se moderator loti dejanske razprave in spodbuja posamezne udeležence k podajanju mnenja v zvezi s splošno tematiko. Pogovor se bo nato dotikal čedalje bolj specifičnih tem, tako da bodo prišle na dan zaželenne informacije v zvezi z zastavljenimi vprašanji. Na podlagi analize govornih posegov in razmišljanj udeležencev bo moderator odkrival tudi kritične elemente.

2. Odnosi – v tej fazi se preverja vzdušje v skupini, zato je smiselno postavljati vprašanja v zvezi s temami skupnega interesa.

3. Krepitev odnosov – v tej fazi pridejo ponavadi na dan problematike, na katere so udeleženci najbolj občutljivi. V teh trenutkih lahko udeleženci prosto poudarijo kritičnost svojega stanja. Obenem pa je pomembno, da moderator udeležence pomiri, tako da se izogne konfliktom in da prepreči udeležencem, da srečanje izkoristijo kot priložnost za dajanje duška svojemu nezadovoljstvu v zvezi z osebnimi težavami.

4. Ločitev – četrta faza obravnava ločitev ob koncu srečanja. V primeru, da je moderator uspešno vodil skupino, so udeleženci v tem trenutku z njim v harmoničnem odnosu in mu zaupajo. Moderator mora zato omogočiti udeležencem skupine, da postopoma prosto zapustijo kraj srečanja, zato da ne pride do grobe prekinitve razprave.

Nekateri nasveti

1. Ne tvegajte pri postavljanju vprašanj, v zvezi s katerimi ni mogoče predvideti odgovora.
2. Omejite vpliv močnejših osebnosti skupine, ki skušajo druge preglasiti in njihove potrebe postaviti v ozadje
3. Ne dovolite, da člani skupine med srečanjem dajo duška svojemu nezadovoljstvu. Skušajte torej omejevati predolge govore in govorne posege, ki se preveč oddaljujejo od izbrane tematike.
4. Moderator naj skuša postopoma vzpostaviti tesnejši odnos z udeleženci srečanja.
5. Dajte možnost tudi šibkejšim in sramežljivejšim udeležencem, da se izražajo, sicer se lahko zgodi, da se ne upoštevajo pomembni zorni koti.
6. Omejite vprašanja, ki težijo k osebnim tematikam.
7. Skušajte se izogibati konfliktom z udeleženci, četudi so nasprotnega mnenja.
8. Nikoli ne izrazite svojega mnenja in ne obsojajte mnenj udeležencev, vprašanja skušajte vedno preusmeriti v skupino.
9. Dovolite, da se izrazijo tako "pozitivne" kot "negativne" (za/proti) ideje.
10. Nadzorujte tempo debate; vsaki strani dajte na razpolago dovolj časa za odgovor.
11. Osredotočite se na eno vprašanje (temo) naenkrat. Če se skupina oddalji od teme, usmerite pogovor nazaj k njej.
12. Zaključite debato z zaključno izjavo, ki vsebuje mnenja (vseh) udeležencev.

Vloga partnerjev pri prirejanju srečanj fokusnih skupin

Srečanja fokusnih skupin se morajo izvajati na podlagi navodil, navedenih v tem dokumentu. Moderator bo spodbujal razpravo s pomočjo vprašalnika, razprava se bo ves čas snemala na digitalni medij (snemalnik lahko zagotovi projektni partner ali moderator). Priporočljivo je, da moderator pred vsakim srečanjem natančno prebere povzetek (3) predvidenih projektov JZP (gradbenih investicij po načelu JZP) za 3. finančno perspektivo predstavnikov vsake javne uprave (Obrazec javna uprava-VPRAŠALNIK).

Moderator bo oddal partnerjem Univerze v Padovi sledeči material v zvezi z vsakim srečanjem fokusne skupine:

- zvočno snemanje srečanja na digitalnem mediju,
- prepis razprave na word dokumentu,
- povzetek predlogov in opis predstavnikov vsake javne uprave (Obrazec javna uprava).

Seznam javnih uprav, ki se lahko vključijo v fokusne skupine:

Italija

Dežela Veneto:

Pokrajina Benetke

Pokrajina Padova

Pokrajina Treviso

Pokrajina Rovigo

Dežela Furlanija – Julijska krajina:

Pokrajina Trst

Pokrajina Videm

Pokrajina Gorica

Pokrajina Pordenone

Dežela Emilia-Romagna:

Pokrajina Ravenna
Pokrajina Ferrara

Republika Slovenija:
Gorenjska statistična regija
Goriška statistična regija
Obalno-kraška statistična regija
Osrednjeslovenska statistična regija
Notranjsko-kraška statistična regija

Za vsako regijo je treba intervjuvati vsaj šestih občin.

POZOR!

Vsi udeleženci morajo na srečanje fokusne skupine s seboj prinesiti seznam dejavnosti, ki so jih izvedli v okviru javno-zasebnega partnerstva v zadnjih treh letih in seznam vseh podjetij, ki so se prijavila na razpise v zvezi z omenjenimi dejavnostmi.

Časovna razporeditev:

▣ **Januar - april 2013:** Prireditev srečanj fokusnih skupin in priprava potrebnega materiala (material se odda na Univerzo v Padovi preko e-pošte na naslova silvia.sedita@unipd.it in roberta.apa@unipd.it najpozneje do **28. aprila 2013**).

▣ **Maj 2013:** Univerza v Padovi bo obdelala podatke, ki jih bodo moderatorji zbrali na srečanjih fokusnih skupin za ugotavljanje a) najboljših praks v zvezi z oblikami upravljanja pobud javno-zasebnega partnerstva in b) strokovnega znanja, ki ga zahtevajo posamezne javne uprave. Sledila bo sestava vprašalnika za javne uprave in vprašalnika za podjetja, ki bosta podlaga za oblikovanje tehnološke platforme za stike med ponudbo in povpraševanjem na področju javnih del.

▣ **Prvi teden v maju:** partnerjem bodo v okviru delavnice predstavljeni vprašalniki, ki jih bodo sestavili pri Univerzi v Padovi. Partnerji se bodo dogovorili glede kraja pobude.

▣ **Maj - junij 2013:** predstavniki javnih uprav in podjetij bodo izpolnili vprašalnike

▣ **Julij - september 2013:** obdelava podatkov

DODATEK A – NAVODILA ZA VODENJE SREČANJ FOKUSNIH SKUPIN

*Moderator predstavi fokusno skupino, nato se predstavijo udeleženci.
Moderator prosi za dovoljenje za snemanje razprave.*

Vprašanja za fokusno skupino:

Ugotavljanje ciljnih interesnih skupin

1. Kako bi opisali delovanje podjetij na vašem področju? Precej dinamično ali precej statično? Zakaj?
Število investorjev, birokracija, odnosi med zainteresiranimi strankami, upravo in investitorji, inovacije v podjetjih ...

1. Kako bi opisali prebivalce vašega območja?

Opis delovnih navad, odnosa do vere, izobrazbe, navad in običajev itd.

2. S katerimi sredstvi javna uprava komunicira s prebivalci:

Spletna stran, javni uradi, časopisi, raziskave, blogi, družabna omrežja ...

Ugotavljanje nastajajočih potreb

3. Kateri so glavni problemi vašega območja?

Infrastruktura, staranje prebivalstva, onesnaževanje...

3a. Kateri od navedenih problemov so se pojavili pred kratkim?

3b. V primeru, da opisane težave že dalj časa vztrajajo, zakaj ostajajo nerešene?

4. Katere so ekonomske prednosti vašega območja? Utemeljite vašo trditev s primeri.

Sodelovalna omrežja in pretekli projekti

5. Kdo so ključni akterji pri ekonomskem razvoju vašega območja?

5a. Kako lahko ti akterji pripomorejo k razvoju vašega območja?

5b. Ste seznanjeni z dogovori in sodelovalnimi omrežji med javnimi ustanovami za promocijo območja ali z dogovori s študijskimi in raziskovalnimi centri?

5c. Je vaša ustanova sklenila dogovore za sodelovanje z drugimi javnimi ustanovami ali zasebnimi partnerji za izvajanje dejavnosti v zvezi s promocijo in razvojem vašega območja?

6. Ste seznanjeni s kako dejavnostjo v zvezi s promocijo in razvojem vašega območja?

- Katere so te dejavnosti? Opišite jih.

- Kdaj so bile te dejavnosti izvedene?

- Kako ocenjujete učinkovitost izvedenih dejavnosti?

7. Ste se že udeležili programa za razvoj?

- Navedite cilje projekta, katerega ste se udeležili.

- Kdo je bil pobudnik projekta?

- Kdo so bili partnerji in katero vlogo so imeli?

- Je bil projekt uspešen? Če je odgovor pritrdilen, kateri je bil ključni dejavnik za uspeh projekta? Če je odgovor nikalen, kateri pogoji so vplivali na neuspeh projekta?

Bodoča področja delovanja

8. Oblikujte seznam s tremi razvojnimi projekti, ki bi se lahko izvedli na vašem območju.

- Kategorija projekta

- Vrsta projekta

- Potrebne investicije

- Investicije s strani javnih in zasebnih ustanov

- Vrste javno-zasebnega partnerstva ali sodelovanja pri izvajanju projekta

- Katere so možnosti uspeha vsakega javno-zasebnega partnerstva?

- Kateri so pogoji za uspeh?

Izbira partnerjev

9. Kako ocenjujete sposobnosti in znanje javne uprave pri izvajanju območnih razvojnih programov?

10. Katera znanja morajo pridobiti javne uprave izven svojega področja delovanja?

11. V kolikšni meri so prisotni javni in zasebni finančni prispevki ter prispevki negospodarske narave (tekmovanje idej) v različnih fazah projekta javno-zasebnega partnerstva? (navedite odstotek)

zasnova

načrtovanje

izvajanje

upravljanje

V kateri fazi je doprinos zasebnega partnerja pomembnejši?

12. Katera specifična znanja morajo imeti zasebni partnerji, ki se želijo udeležiti projektov javno-zasebnega partnerstva? (navedite potrebna znanja pri vsaki fazi: zasnova, načrtovanje, izvajanje, upravljanje)

13. Katere pravne oblike imajo prednost pri izbiri partnerja? (privatniki, konzorciji, družbe...)

14. S katerimi težavami se lahko srečajo investitorji?

15. Katera je najprimernejša oblika sodelovanja za izvajanje javnih del?

(koncesije, razpisi, projektno financiranje)

Katere so značilnosti sodelovanja? Katere so prednosti in slabosti za obe stranki, ki sodelujeta?

16. Navedite 3 besede, ki najbolje opisujejo čezmejno sodelovanje med Italijo in Slovenijo na področju izvajanja javnih del.

17. Katere sposobnosti imajo po vašem mnenju italijanski in slovenski partnerji pri zasnovi in izvajanju javnih del?

Podpora in poznavanje projekta Profili

Cilj projekta Profili je izdelava informativnega sistema za dopolnjevanje in usklajevanje znanja, sposobnosti in tehnologij pri načrtovanju, gradnji ter upravljanju gradbenih objektov s strani akterjev, ki so dejavni v gradbenem sektorju na območju Srednje in Jugovzhodne Evrope.

Ste seznanjeni s projektom?

14. Mislite, da je smiselno oblikovanje tehnološke platforme, ki bi delovala kot stičišče povpraševanja (privatniki) in ponudbe (občine) v okviru javno-zasebnega partnerstva na področju javnih del na obmejnem območju med Italijo in Slovenijo?

Kateri gospodarski učinek bi lahko imela pobuda?

Katere prednosti in slabosti bi pobuda prinesla javnim upravam?

Katere prednosti in slabosti bi pobuda prinesla zasebnim podjetjem?

Katere socialne in kulturne učinke bi imela pobuda?

Katere okoljske učinke bi imela pobuda?

Ste pripravljeni investirati v tehnološko platformo? (z notranjimi in zunanji viri)